

РОЗРАХУНКИ МАСШТАБІВ НАГРОМАДЖЕННЯ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ НА БАЗІ ПАРИТЕТУ КУПІВЕЛЬНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ВАЛЮТИ

Ключові слова: нагромадження, паритет купівельної спроможності, реальні обсяги, ВВП

Для розробки ефективної економічної політики необхідно мати правдиву картину стану економіки, тобто оперувати реальними величинами ВВП і його структурних частин. При цьому недостатньо лише розрахувати абсолютні величини показників, необхідно ще зіставити їх з відповідними показниками минулих років, що дає змогу побачити зміни економіки у часі, та з відповідними показниками інших країн, що дає змогу виявити місце власної економіки у світовому просторі.

Для отримання співставних показників необхідно, по-перше, застосувати єдину методику розрахунку обсягів та структури ВВП, а по-друге, перерахувати вартісні показники ВВП, виражені у національних грошових одиницях, у єдину грошову одиницю. Лише за таких умов можливо провести порівняльний аналіз динаміки основних макроекономічних показників України та інших країн світу.

У практиці міжнародних зіставлень ВВП та його структурних частин, використовуються два методи перерахунку з національної валюти у єдину валюту (зазвичай в долари) – на базі середньорічного курсу обміну національної валюти на долар та на базі паритету купівельної спроможності (ПКС) валюти. Дані про валютні курси легко доступні і використовуються найбільш часто, але їх застосування призводить до значних спотворень реального стану справ у силу різних причин, серед яких найважливіше значення має диспаритет у співвідношенні цін на різні групи товарів стосовно вільно конвертованих валют. Цей диспаритет викликаний тим, що імпортовані товари оплачуються вільно конвертованою валютою, потім їх ціна перераховується для національного ринку за офіційним обмінним курсом. В результаті, на вітчизняному ринку усі товари оцінені в національній валюті, але в силу ряду причин (насамперед, специфіки національного рівня цін, галузевої структури економіки, різної продуктивності праці та ефективності виробництва, а також соціально-економічної політики держави та курсової політики центрального банку), купівельна спроможність національної валюти по відношенню до вільно конвертованих валют в різних секторах економіки виявляється неоднаковою. Вона ближче до офіційного обмінного курсу там, де вище частка імпортованих товарів. І навпаки, вона далека від офіційного обмінного курсу в секторах і галузях, де імпортовані товари відсутні або їх частка невелика. Уникнути негативного впливу означених факторів можливо при розрахунках ВВП та його структурних частин на базі паритету купівельної спроможності (ПКС) валют. Такі розрахунки здійснюються державними службами статистики різних країн під егідою ООН для Програми міжнародних зіставлень. Дані для цієї програми збирають один раз у 5-6 років, на заздалегідь фіксований рік. Україна брала участь у цій програмі у 1999, 2005 та 2011 роках. Результати останнього раунду Програми міжнародних зіставлень, тобто за 2011 рік, опубліковані у 2015 році. Відповідно до цих даних паритет купівельної спроможності гривні відносно долара США у середньому по економіці складав 3,434 гривні за один долар США, тоді як офіційний обмінний курс був 7,968 гривень за один долар США [1, р.26]. Зіставлення паритету купівельної спроможності валюти з офіційним курсом обміну, висловлене у відсотках, показує зіставний рівень цін, тобто показує, наскільки національний рівень цін вище, або нижче світового рівня. У 1999 році зіставний рівень цін складав 17%, у 2005 році – 33%, у 2011 – 43%. Таким чином, у середньому спостерігається тенденція до зменшення розбіжності між офіційним курсом обміну і паритетом купівельної спроможності гривні [1,

р.26, 2, р.25]. Проте, розбіжність між офіційним курсом обміну гривні і паритетом її купівельної спроможності виявляється найбільшою у секторі споживчих витрат і найменшою у секторі інвестиційних витрат. Так, у 2005 році зіставний рівень цін у секторі споживчих витрат складав 27%, тоді як у секторі валового нагромадження основного капіталу – 55%, у 2011 році відповідні дані склали 36% і 86%. При цьому зіставний рівень цін в аналітичній групі «машини й устаткування» складав у 2005 році 100%, а у 2011 році – 110% . Ці дані означають, що у 2005 році продукція галузі машинобудування продавалася на внутрішньому ринку України за цінами світового ринку, а у 2011 році перевищує їх на 10%. Такий високий рівень цін на машини й устаткування робить процес інвестування у оновлення та модернізацію виробництва занадто дорогим та не вигідним для капіталу.

Розрахунки частки нагромадження основного капіталу на базі національної валюти країни та за паритетом її купівельної спроможності свідчать, що у країнах з розвинутою ринковою економікою розбіжності між цими двома показниками незначні, тоді як у пострадянських країнах частка нагромадження основного капіталу, розрахована у національній грошовій одиниці значно перевищує цей же показник, розрахований за паритетом купівельної спроможності валюти (табл.1).

Таблиця 1.

Нагромадження основного капіталу, % от ВВП, 2011г.

	У національній валюті країни	За ПКС, у дол..
Німеччина	18,1	17,24
Італія	19,1	22,0
Франція	20,0	20,8
Японія	20,6	20,0
Респ. Корея	27,5	26,3
Росія	20,8	12,9
Україна	18,6	9,3
Білорусь	37,8	17,8

Джерело: [1, р.46-47,70-71].

Як видно з даних таблиці 1, найгіршою виявляється ситуація в економіці України, де частка нагромадження основного капіталу, розрахована у гривні у двічі перевищує цей же показник, розрахований за паритетом купівельної спроможності валюти. Проте з досліджень американського економіста У.Ростоу відомо, що для переходу до сучасного економічного зростання на цілі нагромадження необхідно спрямовувати не менше 10% ВВП. Для вирішення такої складної задачі необхідна не лише відповідна економічна політика, але й розуміння реального стану справ. Проте показники Програми міжнародних зіставлень ООН розраховуються лише один раз у 5-6 років. В результаті вони знаходяться на периферії уваги суспільства, науковців, політиків. Однак саме такі показники надають адекватну уяву про реальний стан економіки, необхідну для розробки ефективної економічної політики.

Виходячи з наведених даних можна зробити висновок, що розрахунки ВВП та його структури на базі паритету купівельної спроможності адекватно характеризують реальний стан економіки. Сказане дозволяє зробити пропозицію Державній службі статистики України вести розрахунки ВВП не лише на базі національної валюти, але і на базі паритету купівельної спроможності валют і публікувати їх щорічно.

Список використаних джерел

1. Purchasing Power Parities and the Real Size of World Economies. A Comprehensive Report of the 2011 International Comparison Program// World Bank Group, 2015. – 328 p.
2. Global Purchasing Power Parities and the Real Expenditures. 2005 International Comparison Program//by the International Bank for Reconstruction and Development/ The World Bank, 2008. – 231 p.